

מקורות פרשת ראה ושבת מברכים אלול תשפ"ד איך אתעורר לתת מעשר וחומש לצדקה?

ואם, וגמילות חסדים, והשכמת בית המדרש, והכנסת אורחים, וביקור חולים, והכנסת כלה, והלווית המת, ועיון תפילה, והבאת שלום בין אדם לחברו ותלמוד תורה כנגד כולם.

פירוש המשניות להרמב"ם ריש פאה: כשיעשה האדם המצות המיוחדות לנפשו, מה שיש בינו ובין בוראו, תחשב לו לצדקה ויגמלהו הקב"ה עליה **לעולם הבא**. אבל כשיעשה המצוות התלויות בתועלת בני אדם עם זה, תחשב לו לצדקה בעולם הבא לפי שעשה המצוה - אבל ימצא (גם) טובה **בעולם הזה** בעבור שנהג מנהג הטוב בין בני אדם, כי כשינהג המנהג הזה וינהגו אחרים כמנהגו, יקבל כמו כן שכר מענין ההוא... ותלמוד תורה כנגד כולם, כי על ידי תלמוד תורה יבוא האדם לכלל זה.

3. **דברים טו:** כי יהיה בך אביון מאחד אחיך באחד שערך... לא תאמץ את לבבך ולא תקפץ את ירך מאחיק האביון: כי פתח תפתח את ירך... נתון תתן לו ולא ירע לבבך בתתך לו כי בגלל הדבר הזה יברכך ה' אלוהיך.

תוספות תענית ט,א: מובא בספרי: 'עשר תעשר את כל תבואת זרעך היוצא השדה שנה שנה' - אין לי אלא תבואת זרעך שחייב במעשר, רבית ופרקמטיא וכל שאר רווחים מנין? תלמוד לומר: 'את כל' - מרבית ופרקמטיא וכל דבר שמרוויח בו.

תענית ט: רבי יוחנן ראה בנו של ריש לקיש ואמר פסוק לי פסוקך. אמר הילד: 'עשר תעשר' ולמה פעמיים? השיב רבי יוחנן: **עשר בשביל שתתעשר ולך תנסה את ה'.** שאל הילד: הרי למדנו 'לא תנסו את ה'?' אמר רבי יוחנן: חוץ מהמצווה הזו, שנאמר (מלאכי ג) 'הביאו את כל המעשר אל בית האוצר... ובחננוי נא בזאת...' אם לא אפתח לכם את ארובות השמים והריקותי לכם ברכה עד בלי די'.

הרבי מליובאוויטש מכתב יא אלול תש"י: אצל הקב"ה יש שתי דרכים: אחת, שקודם הוא נותן כסף ואחר כך רואה כמה האדם מפריש ממנו לצדקה. ודרך שנייה, שנותנים לצדקה יותר מהאפשרי וה' אינו נשאר בעל חוב, אלא מחזיר פי כמה חלקים... לכן בראויה את סכום הצ'ק, תמהני מה שמרחמים הנכם על הקב"ה! מה אכפת לכם שהצ'ק יהיה כזה שה' ייתן עליו הכנסה שלא בערך?

דברים טו,ז: 'כי יהיה בך אביון מאחד אחיך' - אומרו 'בך' ו'לא' 'בעירך' ו'במקומך', אולי שנתכוון לרמוז מאמרם (בכא בתרא י) כי טעם שבחר ה' לייסר לאדם בעולם הזה בייסורי העוני הוא כדי שיזכה חברו המפרנסו, וזה רמז במאמר 'בך אביון' - פירוש בסיבתך בא לו העוני הגדול.

1. **עיסורי תורה דברים 97:** 'פתח תפתח את ירך' - מהפסוק הזה למדו מצוות צדקה מהתורה, ולמה אין מברכים עליה 'אשר קדשנו במצותיו?' הרשב"א מיישב שכל מצווה הקשורה בזולת, אין מברכים עליה, כי אם העני לא ירצה לקחת - אין מצווה. עוד אמר האדמו"ר רבי שמחה בונים מפשיסחא: חסידים יעשו הכנות בנטילת ידיים ואמירת לשם ייחוד ובינתיים יגווע העני מרעב... ובשם האדמו"ר רבי מנדלי מרימנוב אומרים: צדקה ניתנת לרוב ללא חשק ושמחה, אבל לברך צריך בלב שלם...

כנסת עזרא עג: הציווי על הצדקה בפרשתנו הוא כפול - 'נתון תתן, פתוח תפתח', שכן כאשר נותן צדקה לעני פעם ראשונה, עשוי לעשות זאת מצד טבע הרחמנות. אולם 'נתון תתן' - דווקא הנתינה השנייה לאחר שהשקטת מצפונך היא לשם שמים, ודווקא "בגלל הדבר הזה יברכך ה' אלוהיך".

2. **רמב"ם תשובה ג,ד:** צריך כל אדם שיראה עצמו חציו זכאי וחציו חייב, עשה מצוה אחת הכריע את עצמו ואת כל העולם לכף זכות... ומפני ענין זה [הטיית כף המאזניים], נהגו כל בית ישראל **להרבות בצדקה** ובמעשים טובים ולעסוק במצות מראש השנה ועד יוה"כ יתר מכל השנה.

ירושלמי תענית ב,א: שלשה דברים מבטלין את הגזירה הקשה: תפילה וצדקה ותשובה.

ליקוטי שיחות לד/92: בריבוי הצדקה מודגשת הרגשת האדם שהוא צריך לזכות בדין רק מחמת צדקתו של הקב"ה, שלכן מרבה בצדקה כדי שהקב"ה יתנהג עמו גם כן באופן של מדה כנגד מדה.

דרשת הרמב"ן לראש השנה: הרי רבותינו מהפכים קערה זו [שהצדיק יוצא לחיים בראש השנה] ואמרו (קידושין לט,ב) כי מי שזכויותיו מרובים - **מריעים** לו (בעולם הזה, לנקות מעונותיו וייטול שכרו בעולם הבא) ומי שעונותיו מרובים **מטיבים** לו (בעולם הזה לשלם שכר מצוותיו ולטוורדו בעולם הבא)?

רמב"ם תשובה ג: כשם ששוקלין עוונות אדם וזכויותיו בשעת מיתתו, כך בכל שנה שוקלין עוונות כל אחד מבאי עולם עם זכויותיו בראש השנה.

הגהות מיימוניות: הרמב"ן כתב אין אדם נידון בראש השנה אלא לענייני העולם הזה... לעונשים שבעולם הזה כנגעים ומיתת בנים ועוני וכיוצא בהם.

ברכות השחר (על פי שבת קכז,א): אלו דברים שאדם אוכל פירותיהם בעולם הזה והקרן קיימת לו לעולם הבא... כיבוד אב